

30. ПРАКТИКА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Л.О. Штанько, канд. екон. наук

Національний університет харчових технологій

Екологічний менеджмент – частина загальної системи корпоративного управління, яка володіє чіткою організаційною структурою і має на меті досягнути положень, зазначених в екологічній політиці за допомогою реалізації програм з охорони навколишнього середовища.

Екологічний менеджмент базується на так званих принципах 3R:

- Reduction (reduce) — зменшення (споживання води, енергії, інших ресурсів);
- Refinement (reuse) — повторне використання (зменшення кількості відходів);
- Replacement (recycle) — переробка (закупка товарів та послуг, які мінімізують вплив на навколишнє середовище, пропаганда більш ефективного використання транспорту).

До ініціатив підприємств в системі екоменеджмента відносять:

- Дослідження;
- Компенсаторні податки;
- Екотехнології виробництва;
- Повторне використання сировини;
- Утилізація відходів;
- Суботники;
- «Зелений офіс».

За останні роки підприємства харчової підгалузі проявляють достатньо велику кількість ініціатив з екоменеджменту. Розглянемо деякі з них.

Першим прикладом, який ми розглянемо, є ПАТ «Оболонь». Однією з проблем, на яку звернула увагу компанія, це відсутність законодавчої бази, яка б стимулювала переробку відходів. Також не створена ефективно працююча система збору упаковки, її переробки та утилізації. В той же час світова практика доводить, що переробка сміття не тільки поліпшує екологічну ситуацію, але і відриває нові перспективи експорту.

Компанія «Оболонь» вийшла на ринок Європи і Близького Сходу із кормом для худоби у вигляді пивної дробини (нерозчинний матеріал фільтрації сусла) у сухих гранулах. Його головною перевагою над традиційним ячменем став в 2 рази більший вміст протеїну. Пристрій для переробки дробини в сухі гранули із потужністю 700 т/день запрацював у квітні 2008 року на головному заводі компанії в Києві. Компанія «Оболонь» також першою в Україні почала переробку PET-пляшок: з цією метою у 2002 році виробник пива запустив власний завод в Александрії Кіровоградської області. Спочатку пластикові пляшки просто подрібнювалися у так званий флекс, який потім йшов на експорт для виготовлення різноманітних виробів. Після придбання у 2008 році додаткового обладнання компанії вдалося переробляти 100% флексу в пакувальну стрічку, об'єм виробництва якої задовольняє не тільки внутрішні потреби самої «Оболоні», але й частково реалізується іншим підприємствам в Україні.

Окрім цього «Оболонь» займається збором використаної тари та макулатури, який здійснюється по всій території України, де зосереджені виробничі структури компанії.

У результаті, тільки у 2013 році «Оболонь» реалізувала 27 млн. метрів екологічної стрічки, виготовленої із 25 млн. пластикових пляшок об'ємом 1 літр.

Другим прикладом для розгляду досліджуваного питання є компанія Nestlé. Компанія виділяє наступні пріоритетні напрями свого екоменеджменту:

Розвиток с/г території. В Україні успішно реалізується програма «Господар», спрямована на пошук і розвиток місцевих постачальників. Компанія ставить перед собою мету максимально збільшити частку сировини та пакувальних матеріалів, що закуповується компанією на місцевому ринку. За три роки (2011-2013) цей показник виріс з 50% до 70%. На сьогодні Nestlé в Україні імпортує лише 30% сировини для виробництва продукції на локальних підприємствах компанії. Це робиться для того, щоб забезпечити оптимальне співвідношення ціни та якості і захистити споживача від підвищення цін, пов'язаних із коливаннями курсу валют. Nestlé з готовністю передає свій досвід та ноу-хау учасникам програми, але успіх проєкту значною мірою залежить і від готовності українських постачальників до інвестицій та змін.

Збереження водних ресурсів. Компанія у 2013 р. спожила на 5,1 % менше води, ніж у попередньому 2012 році.

Охорона навколишнього середовища. Інвестиції Nestlé в покращення стану навколишнього середовища на підприємствах компанії в Україні у 2011-2012 роках склали близько шести мільйонів гривень. В наступному також плануються істотні інвестиції. Компанія реалізувала наступні проекти: введення нових потужностей з очищення використаної води на підприємствах (Торчин, Львів); вдосконалення системи з Spirax Sarco (Харків); зменшення тиску витоку повітря з Festo (Львів); встановлення нового компресору в системі очищення повітря (Торчин). З 2010 року Nestlé добровільно розпочала просвітницьку екологічну діяльність, спрямовану передусім на підвищення обізнаності працівників компанії щодо проблем, пов'язаних із забрудненням довкілля.

4. Також пріоритетною є економія енергії. Фактичний показник економії електроенергії у 2013 р. склав 7% порівняно з 2012 роком. Інвестиції Nestlé в покращення стану навколишнього середовища на підприємствах компанії в Україні у 2012-2013 роках склали близько 10 мільйонів гривень.

Як бачимо, підприємства харчової промисловості активізують діяльність, направлену на покращення оточуючого середовища, здійснюють екологічні ініціативи, збільшують обсяги «зелених» інвестицій. Це сприяє не лише поліпшенню екологічної ситуації в країні, але й позитивно впливає на імідж компаній, а отже має економічний ефект.